

**OCENA INWESTYCJI INFRASTRUKTURALNYCH W RAMACH
REALIZACJI ZADAŃ HNS NA POTRZEBY WOJSK
SOJUSZNICZYCH**

**EVALUATION OF INFRASTRUCTURE INVESTMENTS WITHIN
THE FRAMEWORK OF THE IMPLEMENTATION OF HNS TASKS
FOR THE ALLIED FORCES**

Andrzej SROKA

andr.srok@wp.pl

Sztab Generalny Wojska Polskiego
Zarządu Planowania Rzeczowego - P8

Sebastian SROKA

ssro7512@gmail.com

Anna BORUCKA

anna.borucka@wat.edu.pl

<https://orcid.org/0000-0002-7892-9640>

Wojskowa Akademia Techniczna
Wydział Bezpieczeństwa, Logistyki i Zarządzania
Instytut Logistyki

Streszczenie: Wypełnienie zadań wynikających z obowiązków państwa-gospodarza (HNS) jest istotne z punktu widzenia obronności kraju, ale także jego postrzegania na arenie międzynarodowej. Jedną z ważniejszych w tym zakresie kwestii jest udostępnianie rejonów oraz infrastruktury na potrzeby ześrodkowania i zakwaterowania wojsk, co jest realizowane w oparciu o szereg inwestycji infrastrukturalnych finansowanych zarówno w ramach natowskiego Programu NSIP, jak również z budżetu resortu obrony narodowej. W artykule przedstawiono analizę kluczowych obszarów inwestycyjnych, realizowanych na terenie Polski w latach 2016-2021.

Abstract: Fulfilling the tasks resulting from the host nation support (HNS) obligations is important because of the country's defense aspects and the perception of the country on the international arena. One of the most important issues in this respect is making the regions and infrastructure available for the purpose of relocation and accommodation of troops, which is implemented based on a number of infrastructure investments financed both under the NATO Security Investment Programme and from the budget of the Ministry of National Defense. The article presents an analysis of key investment areas implemented in Poland in the period of 2016-2021.

Słowa kluczowe: HNS, inwestycje w zakresie infrastruktury, zadania państwa gospodarza

Keywords: HNS, investments in infrastructure, tasks of the host nation

WSTĘP

Członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) nakłada na wszystkie struktury organizacyjne systemu obronnego obowiązek przestrzegania i wywiązywania się z zobowiązań sojuszniczych. Istotnym elementem tego procesu jest zagwarantowanie i zapewnienie wsparcia siłom sojuszniczym na obszarze naszego kraju w ramach

procedur Host Nation Support (HNS). Ważną kwestią dla obronności naszego państwa jest właściwa organizacja i wypełnianie roli państwa-gospodarza. Dzięki temu Polska postrzegana jest jako wiarygodny partner we wspólnych działaniach z wojskami sojuszniczymi. Sprawne wypełnianie funkcji państwa-gospodarza wpływa bezpośrednio na bezpieczeństwo Polski, jak również kształtuje pozycję i odpowiedni wizerunek państwa na arenie międzynarodowej (Kwiatkowski, 2018).

Rys. 1. Obecność sił sojuszniczych w Polsce w latach 2013 – 2016

Źródło: Prezentacja multimedialna: „Funkcjonowanie systemu HNS w Świetle nowych uwarunkowań bezpieczeństwa” Sztab Generalny Wojska Polskiego (materiały konferencyjne).

Zwiększona obecność wojsk sojuszniczych na wschodniej flance NATO jest wynikiem aktualnej polityki sojuszu zmierzającej do wzmocnienia tej części rejonu odpowiedzialności NATO (rys. 1). Prawidłowe wypełnianie zadań HNS jest nowym wyzwaniem dla całości struktur organizacyjnych naszego kraju oraz wymaga odpowiedniej infrastruktury, jak również kompetentnych relacji między wieloma resortami państwa. Przedmiotowy zakres zadaniowy realizowany jest przy użyciu narodowych zasobów obronnych nakierowanych na stworzenie odpowiednich warunków wsparcia sił sojuszniczych, realizujących zadania na terytorium naszego państwa. Jego wymiar determinowany jest przez odpowiednie planowanie, właściwe przygotowanie, oraz sprawne realizowanie i rozliczanie zadań HNS (RCB, 2020).

Przystąpienie Polski do Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) wiąże się z przyjęciem zobowiązania zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim członkom Sojuszu oraz zagwarantowaniem właściwego funkcjonowania sprzymierzonych sił na terytorium naszego państwa

(Dz. U. z 2000 r. nr 87 poz. 970). Tworzony w związku z tym od 2002 roku system wsparcia przez państwo-gospodarza (Host Nation Support – HNS) wymagał utworzenia warunków formalno-prawnych oraz strukturalnych, zapewniających efektywne jego wdrożenie (Decyzja nr 447/MON). Obecnie funkcjonuje on w oparciu o doktryny, normy, instrukcje oraz dokumenty normatywne regulujące proces wsparcia państwa-gospodarza na obszarze naszego kraju, wymienione w dalszej części artykułu.

Najważniejsze międzynarodowe dokumenty regulujące obszar HNS to:

- 1) Traktat Północnoatlantycki, ang. *North Atlantic Treaty* opracowany w Waszyngtonie 4 kwietnia 1949 r.
- 2) Umowa NATO SOFA między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego, określająca status sił zbrojnych, sporządzona w Londynie 19 czerwca 1951 roku.
- 3) Protokół Paryski – dokument ustanowiony na bazie Traktatu Północnoatlantyckiego definiujący status oraz uprawnienia dowództw NATO, jak również ich międzynarodowego personelu.
- 4) PdP SOFA - umowa zawarta między państwami członkowskimi Traktatu Północnoatlantyckiego a innymi krajami biorącymi udział w programie Partnerstwo dla Pokoju (PdP), podpisana w Brukseli, w dniu 10 stycznia 1994 r.
- 5) Porozumienie Ogólne (MOU) – podpisane między Kwaterą Naczelnego Dowódcy Połączonych Sił Zbrojnych NATO w Europie a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, dotyczące zapewnienia pomocy przez państwo gospodarza uczestnikom militarnym operacji NATO prowadzonych na obszarze RP.

Funkcjonowanie systemu HNS determinowane jest również doktrynami sojuszniczymi, najważniejsze z nich to:

- 1) Allied Joint Logistic Doctrine AJP-4 (A).
- 2) Allied Joint Doctrine for Host Nation Support AJP-4.5 (B).
- 3) Allied Joint Movement and Transportation Doctrine AJP-4.4 (A).

Realizacja i rozliczanie HNS w ramach NATO odbywa się na mocy porozumienia standaryzacyjnego STANAG 2034 – *Standard Procedures for Mutual Logistics Assistance* (tzw. Standardowe procedury wzajemnego wsparcia logistycznego NATO). Dokument ten określa zasadnicze procedury dostarczania oraz rozliczania wsparcia logistycznego między siłami zbrojnymi państw członkowskich NATO, jak również w stosunku do dowództw formacji wielonarodowych realizujących zadania w czasie pokoju, kryzysu czy wojny (SG WP, 2018).

Wśród najważniejszych krajowych aktów normatywno-prawnych, określających realizację zadań wsparcia państwa-gospodarza należy wyróżnić:

- 1) Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku, która określa przeznaczenie sił zbrojnych RP służących ochronie niepodległości państwa i niepodzielności jego terytorium oraz zapewnieniu bezpieczeństwa i nienaruszalności jego granic.
- 2) Ustawę z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, w której sprecyzowano główne aspekty wsparcia przez państwo-gospodarza. Ustawa ta nadaje również Szefowi Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych określone zadania szczególnie w obszarze dotyczącym kierowania procesem planowania i realizacji zadań wynikających z pełnienia funkcji państwa-gospodarza (art. 13c ust. 2 pkt 2). Szefowie Wojewódzkich Sztabów Wojskowych otrzymują natomiast zadania zdobywania informacji niezbędnych do realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach obowiązków państwa-gospodarza (art. 14 ust. 3 pkt 4).
- 3) Ustawę z dnia 14 grudnia 1995 roku o urzędzie Ministra Obrony Narodowej, precyzującej zadania, kompetencje oraz uprawnienia nadzorcze Ministra Obrony Narodowej, w tym te dotyczące udziału Rzeczypospolitej Polskiej w militarnych przedsięwzięciach organizacji międzynarodowych oraz w obszarze wypełniania zobowiązań wojskowych, adekwatnie do zawartych umów międzynarodowych (art. 2 pkt. 12).
- 4) Ustawę z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium, dokument ten precyzuje zasady pobytu wojsk sojusznicznych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz definiuje warunki przemieszczania się przez to terytorium.
- 5) Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych wraz z uzupełniającym rozporządzeniem z dnia 14 marca 2017 r. Dokument określa klasyfikację dochodów i wydatków publicznych, przychodów, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 5, oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Dla klasyfikacji przedmiotowych dochodów, wydatków, przychodów oraz środków zdefiniowano Dział 752 - Obrona narodowa oraz 75214 - Wykonywanie funkcji Państwa Gospodarza (HNS).
- 6) Decyzję nr 447/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 31 grudnia 2013 r. w sprawie funkcjonowania w resorcie obrony narodowej systemu wsparcia przez państwo-gospodarza. W dokumencie tym ustanowiono delegację dla Szefa Zarządu Logistyki – P4 SG WP do realizacji zadań oraz koordynacji w ramach systemu HNS. Szefowi Zarządu Logistyki - P4 przypisano również funkcję Pełnomocnika Ministra Obrony Narodowej do Spraw HNS.

- Zarządzenie nr 4 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 30 stycznia 2015 r. w sprawie funkcjonowania systemu wsparcia przez państwo-gospodarza (HNS), określające kluczową rolę przedsięwzięć wynikających z pełnienia funkcji państwa-gospodarza w Ministerstwie, jednostkach organizacyjnych, jak również w stosunku do określonych przedsiębiorców. Zasadnicza rola Ministerstwa sprowadza się do (DD-4.5.1(A), 2008);
 - współpracy z Centralnym Punktem Kontaktowym HNS (CPK HNS) działającym w Ministerstwie Obrony Narodowej oraz punktami kontaktowymi pozostałych centralnych organów administracji rządowej;
 - zapewnienie właściwych danych o zasobach obronnych państwa przez ich sukcesywne gromadzenie i uaktualnianie, na potrzeby realizacji zadań wynikających z obowiązków państwa-gospodarza;
 - dokonywanie ciągłej wymiany informacji z Punktami Kontaktowymi HNS i Punktami Informacji HNS wchodzącymi w skład Systemu HNS;
 - sprawowanie funkcji reprezentowania Ministra w relacjach z przedstawicielami wojsk własnych i sojuszniczych przebywających na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, w tym również z zagranicznymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację zadań HNS.
- 7) Zarządzenie nr 11 Ministra Infrastruktury z dnia 4 lutego 2008 r. w sprawie wdrożenia wymagań techniczno-obronnych w zakresie przygotowania infrastruktury drogowej na potrzeby obronne państwa.
- 8) Doktrynę DD-4.5(B) Szt. Gen. 1685/2016 „Wsparcie przez państwo-gospodarza”, która wydana została na podstawie Decyzji nr 10/Log./P4 Ministra Obrony Narodowej z dnia 04.02.2016 r. Dokument ten precyzuje główne zasady funkcjonowania narodowego systemu HNS tj. realizacji zadań wynikających z obowiązków państwa-gospodarza na rzecz sił sojuszniczych państw wysyłających, jak również biorących udział w operacjach i ćwiczeniach NATO prowadzonych na obszarze danego kraju (Kwiatkowski, 2018).

1. ZOBOWIĄZANIA W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY W RAMACH HNS

Wsparcie przez państwo-gospodarza (Host Nation Support – HNS) oznacza wojskową i cywilną pomoc dostarczaną w czasie pokoju, kryzysu lub wojny, wojskom walczącym oraz innym organizacjom rozlokowanym i wykonującym zadania na terytorium państwa-gospodarza (Kwiatkowski, 2018). Podstawowym filarem takiej pomocy są stosowne porozumienia zawarte przez odpowiednie organy państwa-gospodarza oraz odpowiadające im komórki państw wysyłających Sojuszu. Artykuł 3. Traktatu Północnoatlantyckiego definiuje warunki, w których państwa członkowskie Sojuszu zobligowane są do udzielania wzajemnej pomocy w celu odparcia zbrojnej

napaści potencjalnego przeciwnika (Dz. U. z 2000 r. nr 87 poz. 970). Wspólne działanie osiągnięte jest przez odpowiednie przygotowanie struktur organizacyjnych, jak również wdrożenie dokumentów normatywnych regulujących proces HNS. Dodatkowo wymaga się odpowiedniej organizacji oraz efektywnego doskonalenia narodowego systemu wsparcia przez zidentyfikowanie niezbędnych sił i środków, zdefiniowanie relacji między nimi oraz koordynację przedsięwzięć między organami administracji publicznej a siłami zbrojnymi (DD-4.5.1(A), 2008).

Całokształt przedsięwzięć związanych z HNS realizowanych w środowisku międzynarodowym nie ogranicza się, tylko i wyłącznie do zadań przypisanych siłom zbrojnym, lecz stanowi obszar zainteresowania szczególnie w ramach szeroko pojętej logistyki. Wynika to z analizy działań w relacji koszt-efekt, bazującej na optymalnym wykorzystaniu sił i środków państw wysyłających, co umożliwia uzyskanie efektu gwarantującego racjonalne zaangażowanie państwa-wysyłającego i państwa gospodarza (SG WP, 2020).

Jednym z czołowych zadań i zobowiązań przyjętych do realizacji przez państwo-gospodarza na rzecz sił zbrojnych państw wysyłających i dowództw NATO jest udostępnianie rejonów oraz infrastruktury na potrzeby ześrodkowania i zakwaterowania wojsk. Powyższe zobowiązanie realizowane jest przez szereg inwestycji infrastrukturalnych zarówno w wymiarze natowskim w ramach Programu NSIP (z ang. *NATO Security Investment Programme*), jak również dzięki inwestycjom narodowym realizowanym wyłączenie z budżetu resortu obrony narodowej. *Program Inwestycji NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa* zapewnia wspólne finansowanie projektów inwestycyjnych dla potrzeb Sojuszu. Jest on specyficzną procedurą finansowania wspólnie ustalanych nakładów celem dostarczenia infrastruktury obronnej, której środki pochodzą głównie ze składek państw członkowskich NATO i mogą być wydatkowane na przedsięwzięcia inwestycyjne uzgodnione w toku planowania i programowania wspólnych inwestycji na ściśle określonych warunkach (NSIP Manual, Version 2011).

Założenia i wytyczne do planowania współfinansowanych przez budżet MON inwestycji realizowanych w ramach programu NSIP są determinowane potrzebami Sojuszu w zakresie tworzenia i utrzymywania zasobów infrastruktury na terenie poszczególnych państw członkowskich NATO (NSIP Manual Version, 2011). Infrastruktura obronna jest efektem analiz operacyjnych prowadzonych przez dowódców strategicznych NATO i jest przeznaczona do ich operacyjnego użycia na wypadek konfliktu oraz do zabezpieczenia potrzeb szkolenia wojsk Sojuszu. Dlatego też, współfinansowanie inwestycji przez NATO ogranicza się z zasady do tych potrzeb Sojuszu, które przewyższają potrzeby oraz możliwości narodowe pojedynczego państwa członkowskiego (jedna z zasady wspólnego finansowania z ang. *over and above*).

O wydatkowaniu środków na nowe inwestycje decydują władze Sojuszu po zidentyfikowaniu niedoborów w istniejących zasobach (zarówno NATO, jak i narodowych), mogących wpłynąć negatywnie na realizację przyjętych celów strategicznych (Stawicka, Motyczka M, 2008). Inwestycje realizowane w ramach programu NSIP mogą także zaspokoić narodowe potrzeby danego państwa, jednakże wówczas państwo uczestniczy w kosztach inwestycji stosownie do ustalonego podziału. W resorcie obrony narodowej kwestie programu NSIP reguluje decyzja Nr 352/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 7 września 2015r. w sprawie zasad uczestnictwa resortu obrony narodowej w Programie Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NSIP). Inwestycje w ramach Programu NSIP prowadzone są na zasadzie procentowego podziału kosztów (z ang. *cost share*) między NATO, a konkretnym państwem członkowskim Sojuszu. Finansowanie inwestycji odbywa się na zasadach określonych w Instrukcji Programu NSIP (*NATO Security Investment Programme – Manual*), dyrektywie dotyczącej pakietów inwestycyjnych NATO (*Bi-S.C. Directive nr 085-001*) oraz innych dokumentach szczegółowo dotyczących Sojuszu. Po stronie polskiej kwestie finansowe reguluje ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz ustawa z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej (zarządzenie MliR nr 4). Zgodnie z zapisami tej ustawy instytucją powołaną do realizacji na terytorium RP projektów inwestycyjnych określonych w Programie NSIP jest instytucja gospodarki budżetowej - Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (ZIOTP), który zobligowany jest do pełnienia funkcji inwestora Programu NSIP na terenie całego kraju.

Program NSIP jest wyjątkowym systemem finansowania, w ramach którego na bazie kolektywnie ustalanych nakładów finansowych – zapewniana jest wspólna infrastruktura obronna (Decyzja nr 352/MON, 2015). W latach 1999-2018 do Polski, w ramach wzajemnych płatności wynikających z udziału w Programie NSIP, wpłynęły środki finansowe w kwocie ok. 1,6 mld zł, natomiast wkład Polski w ramach narodowej składki do Programu NSIP wyniósł około 1,1 mld zł. Oznacza to różnicę w wysokości 0,5 mld zł. Z perspektywy bilansu zaangażowanych środków finansowych należy stwierdzić, że wartość uzyskanych efektów rzeczowych zrealizowanych w ramach Programu NSIP na terenie RP znacząco przewyższa wartość nakładów przekazanych przez Polskę do Programu. Powyższe wartości potwierdzają, że w ujęciu globalnym, nasz kraj czerpie znaczne korzyści nie tylko wojskowe, ale również ekonomiczne z uczestnictwa w Programie NSIP.

2. OCENA INWESTYCJI W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY

Analizy dokonano w oparciu o dane pozyskane z Zarządu Planowania Rzeczowego – P8 SG WP. Dotyczyły one okresu planistyczno-inwestycyjnego obejmującego lata 2016-2021. Na ich

podstawie najpierw dokonano oceny rozmieszczenia nakładów środków finansowych w ramach Programu NSIP w zależności od poszczególnych województw (tab. 1).

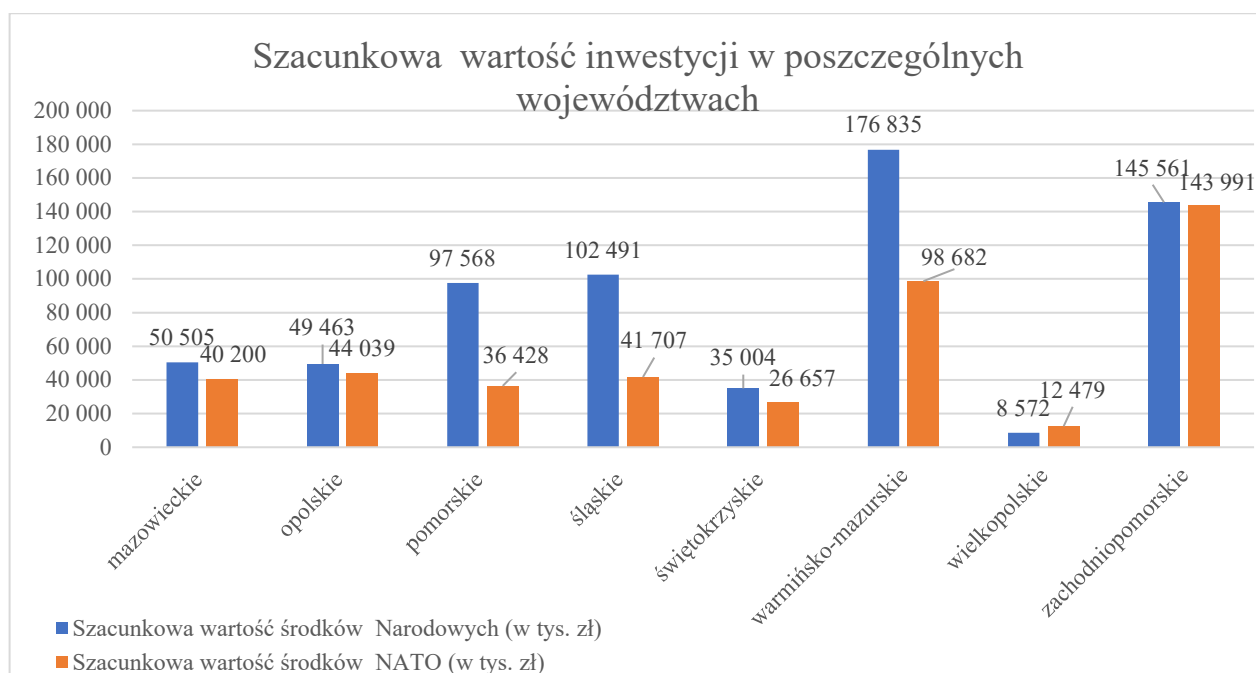
Tabela 1. Województwa w których realizowane są kluczowe inwestycje wraz z szacowanymi wartościami (środki budżetowe + środki NATO)

Województwo	Narodowe środki finansowe (w tys. zł)	Środki finansowe NATO (w tys. zł)
mazowieckie	50 505	40 200
opolskie	49 463	44 039
pomorskie	97 568	36 428
śląskie	102 491	41 707
świętokrzyskie	35 004	26 657
warmińsko-mazurskie	176 835	98 682
wielkopolskie	8 572	12 479
zachodnio-pomorskie	145 561	143 991
Razem	665 999	444 183

Źródło: Opracowanie własne.

Najwięcej inwestycji realizowanych jest w północnej części kraju, zarówno po jego wschodniej, jak i zachodniej stronie, co przedstawia rysunek 2.

Najkorzystniejszy profil finansowy posiada województwo warmińsko-mazurskie i zachodnio-pomorskie. W większości przypadków sumy przekazywane na inwestycje pochodzą głównie ze środków budżetowych. Najmniejsze środki inwestycyjne ulokowano w województwie wielkopolskim. Takie rozmieszczenie inwestycji związane jest bezpośrednio ze zwiększoną obecnością wojsk sojusznicych i intensyfikacją ćwiczeń międzynarodowych. Powoduje to wzrost inwestycji w zasadniczych Centrach Szkolenia Wojsk Lądowych oraz Ośrodkach Szkolenia Poligonowego, jak również w miejscowościach, w których ulokowane są składy środków materiałowych. Tabela 2 przedstawia zasadnicze miejscowości, kluczowe dla omawianych województw.

Rys. 2. Szacunkowa wartość inwestycji w poszczególnych województwach

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2. Kluczowe miejscowości w których realizowane są inwestycje

Miejscowość	Narodowe środki finansowe (w tys. zł)	Środki finansowe NATO (w tys. zł)
Czarne	91 124	28 263
Drawsko-Pomorskie	109 821	103 651
Duninów	49 056	37 432
Gardeja	4 931	1 588
Gdynia	1 513	6 577
Jastrzębie	102 491	41 707
Krapkowice	49 463	44 039
Mirosławiec	2 296	9 982
Mosty	33 444	30 358
Orzysz	176 835	98 682
Powidz	8 572	12 479
Soczewka	1 449	2 768
Stawy	35 004	26 657
Razem	665 999	444 183

Źródło: Opracowanie własne.

Miejscowości Drawsko Pomorskie i Orzysz, w których znajdują się instalacje i obiekty szkoleniowe istotne dla wojsk sojusznicznych – charakteryzują najwyższe wartości inwestycji. Te lokalizacje zapewniają również właściwe warunki do zakwaterowania i przebywania ćwiczących żołnierzy. Dodatkowo miejscowości, takie jak: Czarne, Jastrzębie, Krapkowice, Mosty i Stawy są kluczowymi lokalizacjami z punktu widzenia przygotowania miejsc składowania sprzętu i środków materiałowych na potrzeby zabezpieczenia przemieszczenia i szkolenia wojsk sojusznicznych.

Ze środków finansowych pochodzących zarówno z budżetu resortu obrony narodowej, jak i budżetu NATO, na terenie Polski realizowane są przeważnie inwestycje w zakresie:

- infrastruktury koszarowo/socjalnej,
- infrastruktury lotniskowej,
- infrastruktury magazynowo – garażowej,
- infrastruktury szkoleniowej,
- infrastruktury technicznej,

W tabeli 3 przedstawiono szacunkowe wartości inwestycji realizowanych w poszczególnych rodzajach infrastruktury wojskowej.

Tabela 3. Wykaz rodzajów inwestycji infrastrukturalnych

Rodzaj infrastruktury	Szacunkowa wartość środków narodowych (w tys. zł)	Szacunkowa wartość środków NATO (w tys. zł)
infrastruktura koszarowa/socjalna	19 424	26 531
infrastruktura lotniskowa	1 197	1 841
infrastruktura magazynowo - garażowa	280 533	191 787
infrastruktura szkoleniowa	108 818	41 587
infrastruktura techniczna	256 027	182 437
Razem	665 999	444 183

Źródło: Opracowanie własne.

W zakresie infrastruktury magazynowo-garażowej główne inwestycje nakierowane są na budowę płaszczyzn magazynowych, składów środków bojowych, modernizację magazynów MPS oraz modernizację infrastruktury magazynowej. Inwestycje w infrastrukturę techniczną, to przede wszystkim budowa ramp załadowczo-wyładowczych, budowa zapleczy warsztatowych, modernizacja dróg, skrzyżowań i mostów tymczasowych, modernizacja lądowisk dla śmigłowców wraz z systemami oświetlenia oraz budowa ogrodzonych miejsc do stacjonowania wojsk i pojazdów wraz z magazynami, punktami tankowania i dostępu do mediów. Infrastruktura szkoleniowa to przede wszystkim modernizacja pasów taktycznych wraz z rzutniami granatów ręcznych oraz infrastrukturą towarzyszącą. Ponadto, infrastrukturę tę rozwija się poprzez budowę zurbanizowanych terenów ćwiczeń oraz modernizację budynków kontroli ćwiczeń.

Nakłady finansowe przeznaczane na inwestycje infrastrukturalne stale rosną, co prezentuje zestawienie zadań realizowanych w poszczególnych okresach, w okresie planistyczno-finansowym 2016-2021 (rys. 3).

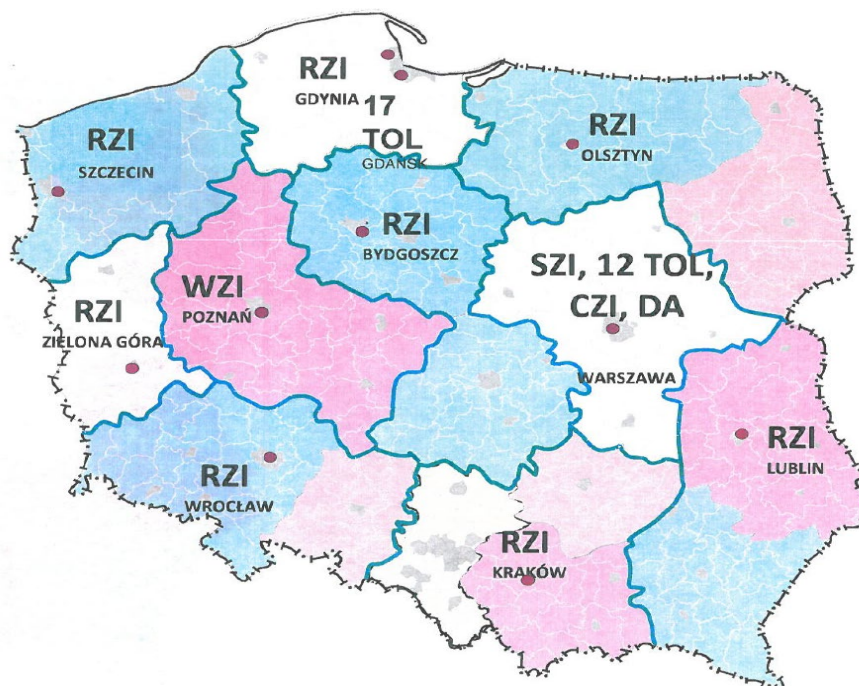

Rys. 3. Wartość inwestycji w ramach poszczególnych przedziałów czasowych
Źródło: Opracowanie własne.

Powyższy rysunek wskazuje na rosnącą tendencję inwestycji Programu NSIP w Polsce, głównie w perspektywie roku 2021, co bezpośrednio związane jest ze zobowiązaniami podjętymi w trakcie Szczytów NATO w Walii i Warszawie, dotyczącymi rozbudowy infrastruktury obronnej na terytorium wschodniej flanki Sojuszu. Z przeprowadzonych analiz jednoznacznie wynika, że uczestnictwo w Programie NSIP pozwala znacząco obniżyć koszty narodowych inwestycji w infrastrukturę obronną, przez co siły zbrojne RP – dzięki dodatkowym środkom – uzyskują istotne wsparcie w rozwoju nowoczesnej technologii oraz infrastruktury wojskowej. Ponadto udział Polski w programie NSIP ma również wpływ na gospodarkę narodową i daje możliwość udziału polskim przedsiębiorstwom w przetargach na realizację inwestycji na terenie kraju i innych państw Sojuszu.

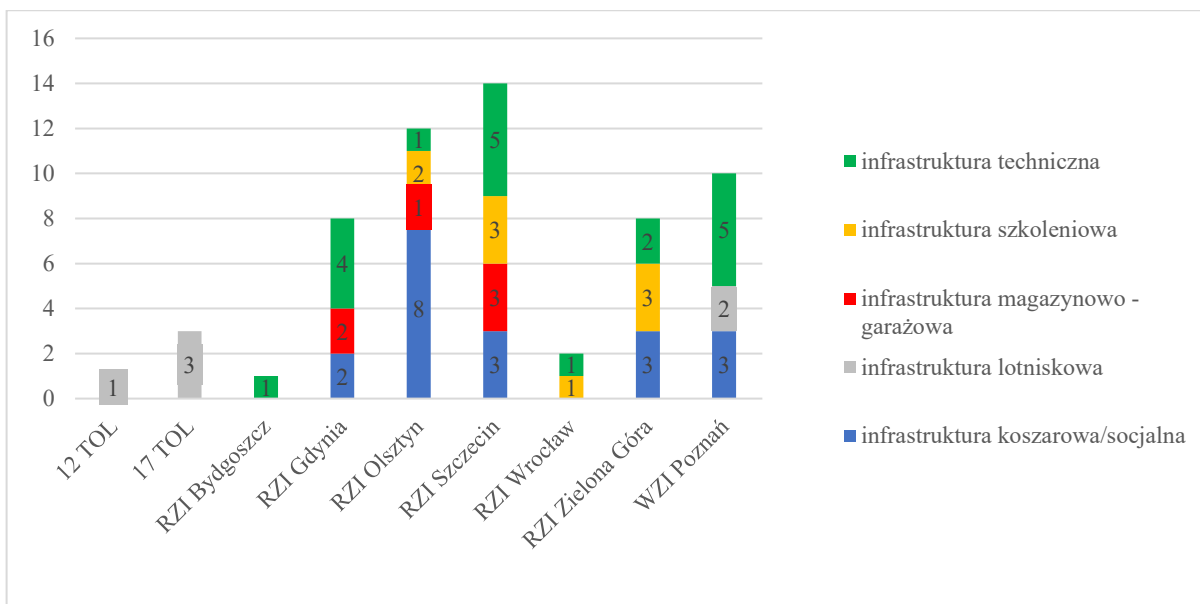
3. PODMIOTY WYKONAWCZE W ZAKRESIE INWESTYCJI W RAMACH HNS

Inwestycje budowlane na terenie kraju realizowane są przez osiem wyspecjalizowanych, regionalnych zarządów inwestycji. Są to Rejonowe Zarządy Infrastruktury - RZI, Stołeczny Zarząd Infrastruktury – SZI, Wojskowy Zarząd Infrastruktury - WZI oraz dwa Terenowe Oddziały Lotniskowe – TOL. Obszar kraju podzielony jest terytorialnie między wyżej wymienionych inwestorów. Każdemu z nich przypisany jest określony rejon odpowiedzialności. Ich geograficzny przedstawia poniższa mapa (rys. 4).

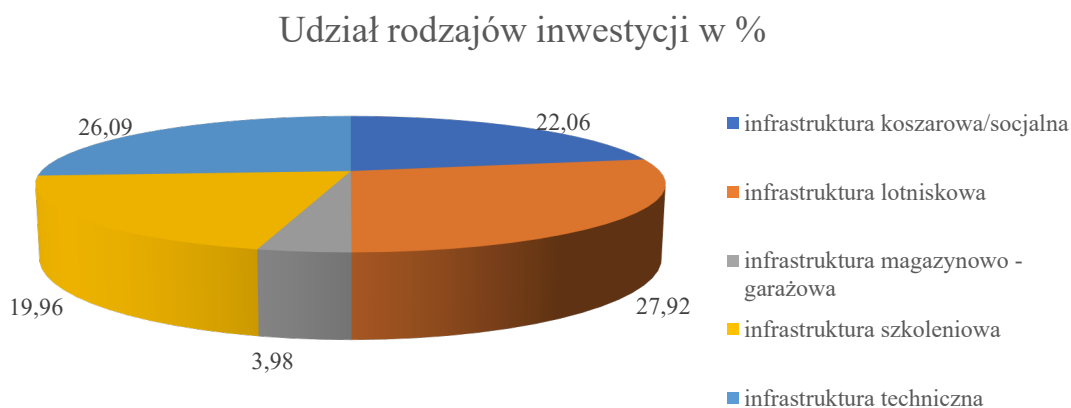
Rys. 4. Rejony odpowiedzialności inwestorów wojskowych na terytorium kraju
Źródło: Opracowane własne.

Oprócz inwestycji pochodzących z Programu NSIP Siły Zbrojne RP realizują również szereg inwestycji o charakterze narodowym, finansowanych z budżetu resortu obrony narodowej i nakierowanych na stworzenie dogodnych warunków do pobytu i szkolenia wojsk sojusznicych (Dz. U. z 1999 r. nr 93, poz. 1063 z późn. zm.). Efektem zaplanowania i realizacji inwestycji pod kątem pobytu wojsk sojusznicych na terytorium kraju jest poprawa możliwości funkcjonowania wojsk amerykańskich oraz stworzenie nowej infrastruktury towarzyszącej. Taki stan rzeczy wpływa korzystnie na podnoszenie jakości współpracy wojskowej w ramach stosunków bilateralnych oraz działań NATO szczególnie na wschodniej flance sojuszu. W celu zabezpieczenia pobytu wojsk USA na terytorium RP, szczególnie w kontekście zwiększonej ich obecności, w Planie inwestycji budowlanych w latach 2018-2022 umieszczono 59 zadań inwestycyjnych (rys. 5) z przeznaczeniem m.in. do zabezpieczenia bazowania oraz szkolenia wojsk sojusznicych, w tym USAF (z ang. USA Air Force - Siły Powietrzne Stanów Zjednoczonych). Obciążenia inwestycyjne pogrupowane zostały według rodzaju inwestycji oraz inwestora wojskowego, który jest odpowiedzialny za proces realizacji.

Rys. 5. Obciążenie inwestycyjne poszczególnych inwestorów wojskowych
Źródło: opracowanie własne.

Z powyższego rysunku wynika, że Rejonowy Zarząd Inwestycji w Szczecinie realizuje najwięcej inwestycji w zakresie przygotowania niezbędnej infrastruktury wojskowej na potrzeby wojsk sojuszniczych. Najmniejsze natomiast obciążenie dotyczy: RZI Wrocław, RZI Bydgoszcz oraz 12 TOL. Analizie poddano również rozkład poszczególnych inwestycji w zależności od ich charakteru, co prezentuje rysunek 5.

Rys. 6. Procentowy udział rodzajów poszczególnych inwestycji.
Źródło: opracowanie własne.

Wyraźnie widać dominację inwestycji w obszarze infrastruktury lotniskowej (rys. 6). Jest ona rozwijana głównie przez realizację następujących zadań inwestycyjnych:

- budowa portu przeładunkowego CARGO w Powidzu,
- przebudowa i rozbudowa infrastruktury energetycznej garnizonu Powidz,
- przygotowanie 5 magazynów środków bojowych z infrastrukturą towarzyszącą w Powidzu;

- budowa wielofunkcyjnego portu lotniczego wraz ze strażnicą wojskowej straży pożarnej w Mirosławcu,
- przygotowanie infrastruktury dla potrzeb systemu ILS (z ang. *Instrument Landing System* – radiowy system nawigacyjny wspomagający lądowanie samolotu) z DME (z ang. *Distance Measuring Equipment* – radiowa pomoc nawigacyjna) wraz z zakupem i montażem w różnych lokalizacjach lotniskowych.

Drugim, co do wielkości, rodzajem infrastruktury rozwijanej na potrzeby wojsk sojusznicznych jest infrastruktura techniczna, na którą składają się następujące zadania inwestycyjne:

- przebudowa myjni sprzętu technicznego w Bolesławcu,
- przebudowa sieci wodno – kanalizacyjnej w Łasku,
- budowa systemu ogrzewania i osuszania w budynkach hangarów w Mirosławcu,
- modernizacja sieci energetycznej, kanalizacyjnej i wodociągowej w Mirosławcu,
- przebudowa wojskowej bocznic kolejowej w Powidzu,
- modernizacja systemu grzewczego z wykonaniem sieci gazowej w Powidzu,
- modernizacja oczyszczalni ścieków w Drawsku Pomorskim,
- budowa sieci kanalizacyjnej w Drawsku Pomorskim,
- rozbudowa ujęcia wody wraz ze stacją uzdatniania i siecią wodociągową w Drawsku Pomorskim,
- montaż systemów alarmowych w budynkach magazynowych w Bemowie Piskim;
- budowa obwodnicy ogrodzeniowej wraz z systemami alarmowymi oraz obwodnicą oświetleniową w Skwierzynie,
- budowa ogrodzenia o długości 8,1 km wraz z montażem systemów zabezpieczeń elektronicznych w Redzikowie;
- przebudowa kotłowni z budową sieci i podłączeniem do sieci gazowej w Żaganii,
- przebudowa systemu energetycznego w Poznaniu,
- modernizacja sieci wodno - kanalizacyjnej oraz deszczowej i centralnego ogrzewania w Poznaniu;
- modernizacja, rozbudowa, integracja systemów alarmowych, systemów kontroli dostępu, telewizyjnych systemów nadzoru, systemu ppoż. w Poznaniu.

Rozwój infrastruktury szkoleniowej skupiony jest w głównym zakresie na:

- przygotowaniu infrastruktury dla urządzeń pozyskiwanych w ramach *Zestawów laserowych symulatorów strzelań do szkolenia pododdziałów wojsk pancernych i zmechanizowanych* w Żaganii, Wędrzynie, Świętoszowie i Bemowie Piskim;
- modernizacji strzelnicy garnizonowej 200 m w Mirosławcu;

- przebudowie strzelnicy piechoty do strzelań szkolnych i sprawdzających w Drawsku Pomorskim;
- przebudowie pasa ćwiczeń taktycznych w Olesznie;
- przebudowie obiektów pasa ćwiczeń taktycznych (PĆT JOANNA) wraz z budową infrastruktury w Żaganiu;
- przebudowie budynku szkoleniowego w Bemowie Piskim.

Analizując profil finansowy poszczególnych rodzajów inwestycji można wywnioskować, że największych nakładów finansowych wymaga infrastruktura lotniskowa, techniczna i koszarowo-socjalna natomiast infrastruktura magazynowo-garażowa stanowi niespełna 4% całości inwestycji. Oprócz inwestycji już uzgodnionych lub realizowanych w dalszym ciągu prowadzone są konsultacje ze stroną amerykańską w związku z określeniem wielkości pakietu nowych zadań inwestycyjnych (pod kątem ilościowym i kosztowym), które będą wypełniać postanowienia podpisanego przez prezydentów RP i USA porozumienia dotyczącego zwiększonej obecności wojsk amerykańskich w Polsce.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Całokształt realizowanych przedsięwzięć, wynikających z obowiązków państwa-gospodarza (HNS), sprowadza się do przygotowania elementów państwa i jego obszaru w celu efektywnego wykorzystania narodowych zasobów obronnych. Na podstawie dokonanych kalkulacji analitycznych oraz zobrazowań graficznych opartych na materiałach statystycznych pochodzących z Zarządu Planowania Rzeczowego-P8 SG WP w artykule zdefiniowano kluczowe obszary inwestycyjne, istotne dla wojsk sojuszniczych. Określono również, że największa wartość inwestycji przypada na lata 2019-2021. Ponadto w omawianym przedziale czasowym najkorzystniejszy profil finansowy posiada województwo warmińsko-mazurskie i zachodnio-pomorskie. Takie rozmieszczenie inwestycji związane jest bezpośrednio ze zwiększoną obecnością wojsk sojuszniczych i intensyfikacją ćwiczeń międzynarodowych. Powoduje to wzrost inwestycji w zasadniczych Centrach Szkolenia Wojsk Lądowych oraz Ośrodkach Szkolenia Poligonowego, jak również w miejscowościach, w których ulokowane są składy środków materiałowych. W zakresie inwestorów wojskowych oszacowano że, ZIOTP (Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego), pełniący funkcję inwestora Programu NSIP na terenie całego kraju oraz RZI Szczecin, RZI Olsztyn i WZI Poznań w zakresie inwestycji narodowych realizują przedsięwzięcia inwestycyjne o największej skali i najbardziej zróżnicowanym zakresie. Zdefiniowano inwestycje w zakresie infrastruktury magazynowo-garażowej, technicznej oraz lotniskowej; jako te, które odgrywają najistotniejsze znaczenie w wypełnianiu funkcji państwa-gospodarza. Infrastruktura

magazynowo-garażowa rozwijana jest głównie przez budowę płaszczyzn magazynowych, składów środków bojowych, modernizację magazynów MPS oraz modernizację infrastruktury magazynowej. Inwestycje w infrastrukturę techniczną, to przede wszystkim budowa ramp załadunkowo-wyładunkowych, budowa zapleczy warsztatowych, modernizacja dróg, skrzyżowań i mostów tymczasowych, modernizacja lądowisk dla śmigłowców wraz z systemami oświetlenia oraz budowa ogrodzonych miejsc do stacjonowania wojsk i pojazdów wraz z magazynami, punktami tankowania i dostępu do mediów. Inwestycje w infrastrukturę lotniskową są istotnym elementem tworzenia warunków do sprawnego przemieszczania stanów osobowych i sprzętu transportem lotniczym. Realizowane są głównie poprzez budowę wielofunkcyjnego portu lotniczego oraz portów przeładunkowych CARGO, przygotowywanie magazynów środków bojowych „HOT CARGO” oraz przygotowanie infrastruktury na potrzeby instalacji systemów nawigacyjnych wspomagających operacje lotnicze.

Przygotowanie wymaganej infrastruktury jest procesem ciągłym, rozłożonym w perspektywie najbliższych kilkunastu lat i dostosowywanym do sukcesywnie zmieniającej się sytuacji w zakresie pobytu wojsk sojusznicych na terenie Polski. Jednocześnie prowadzone są rozmowy eksperckie ze stroną amerykańską oraz negocjowany jest zakres inwestycyjny (pod kątem ilościowym i kosztowym) zadań związanych z rosnącą obecnością wojsk sojusznicych w Polsce.

LITERATURA

- [1] Decyzja nr 447/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 31 grudnia 2013 r. w sprawie funkcjonowania w resorcie obrony narodowej systemu wsparcia przez państwo gospodarza.
- [2] Decyzja nr 352/MON z dnia 07 września 2015 r. w sprawie zasad uczestnictwa resortu obrony narodowej w „Programie Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NSIP)”.
- [3] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 r. nr 78 poz. 483).
- [4] KWIATKOWSKI, M., SZYMONIK, A. (2018). *Logistyka w bezpieczeństwie kraju, tom 1. Rozwiązanie praktyczne stosowane w resorcie spraw wewnętrznych i administracji*, Warszawa: Szkoła Główna Służby Pożarniczej.
- [5] MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ (2008). *Uwarunkowania, założenia i procedury realizacji zadań wsparcia przez państwo-gospodarza*, DD-4.5.1(A), Warszawa: Ministerstwo Obrony Narodowej.
- [6] MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ (2012). *Instrukcja o zapewnieniu wsparcia dla wizytującego personelu, statków powietrznych oraz pojazdów w ramach realizacji zadań przez państwo-gospodarza*. DD-4.5.2. Bydgoszcz: Ministerstwo Obrony Narodowej.
- [7] MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ (2016). *Wsparcie przez państwo-gospodarza*, DD-4.5(B), Warszawa.
- [8] NATO STANDARDIZATION AGENCY (NSA) (2013). *Allied Joint Doctrine For Host Nation Support*, AJP-4.5.
- [9] NSIP Manual Version (2011) - Instrukcja Programu NSIP.
- [10] Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. z 2010 r. nr 38, poz. 207).

- [11] Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, *Polska jako Państwo-Gospodarz w ramach Systemu HNS*, <https://rcb.gov.pl/polska-jako-panstwo-gospodarz-w-ramach-systemu-hns/>, (08.11.2019).
- [12] STAWICKA, M., & MOTYCZKA, M. (2008). Inwestycje NATO w Polsce realizowane w ramach programu NSIP. *Zeszyty Naukowe/Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych im. gen. T. Kościuszki*, 78-84.
- [13] SZTAB GENERALNY WP – ZARZĄD LOGISTYKI - P4. (2018). *Koncepcja funkcjonowania narodowego systemu wsparcia przez państwo-gospodarza HNS obejmująca podsystem militarny i niemilitarny*”, Warszawa: Sztab Generalny WP.
- [14] SZTAB GENERALNY WP – ZARZĄD LOGISTYKI - P4. (2019). *Host Nation Support - Wsparcie przez państwo-gospodarza*, <http://hns.polska.wp.mil.pl/pl/index.html>.
- [15] Traktat Północnoatlantycki sporządzony w Waszyngtonie dnia 4 kwietnia 1949 roku (Dz. U. z 2000 r. nr 87 poz. 970).
- [16] Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 roku o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. z 2002 r. nr 156, poz. 1301, z późn. zm.).
- [17] Ustawa z dnia 23 września 1999 roku o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium (Dz. U. z 1999 r. nr 93, poz. 1063 z późn. zm.).
- [18] Zarządzenie nr 4 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 30 stycznia 2015 r. w sprawie funkcjonowania systemu wsparcia przez państwo gospodarza (HNS).